

FOTO: SARA JANSSON

Billig frukt till ett högt pris

Krav på låga fruktpriser i Sverige leder till svåra arbetsvillkor för sydafrikanska arbetare, med löner under miniminivån och begränsade fackliga rättigheter.

Det visar en studie om anställda i fruktindustrin som Afrikagrupperna tagit fram i samarbete med SwedWatch.

”Våra inköpare är fruktade i hela världen. Det syns på prislappen”, skrev livsmedelskedjan Willys i sin reklamsatsning hösten 2004.

Allra mest att frukta har lågbetalda farmarbetare i utvecklingsländer, eftersom priskriget mellan livsmedelskedjorna slår hårdast mot dem, visar studien ”Människor och miljö i fruktindustrin – två fallstudier från Chile och Sydafrika”.

Förra året importerades 1 237 ton sydafrikansk frukt av de svenska företagen ICA, Everfresh Group och Saba Frukt&Grönt. Mycket av frukten plockas och paketeras av säsongsanställda arbetare. Lagstiftningen i Sydafrika har förbättrats de senaste åren, då bland annat en minimilön införts. Men Afrikagruppernas och Swedwatches stick-

provsundersökning visar att lagarna inte alltid efterlevs, och att relationen mellan vita farmägare och färgade arbetare på många håll fortfarande präglas av apartheid. På en av tre undersökta farmar förekommer löner under miniminivå, kemikalier hanteras på ett riskfyllt sätt, och kvinnliga arbetare har lägre löner än männen. Allra sämst är villkoren för dem som anställts av mellanhänder. Arbetare som intervjuats vittnar om att mellanhänderna misshandlar dem och använder ett rasistiskt språk.

– Resultatet av studien är ungefär vad vi förväntade. Frågorna som kommer upp är sådant som våra partnerorganisationer i Sydafrika jobbar med att förändra, säger Karin Linvall, Sydafrikahandläggare på Afrika-grupperna.

Importörer vill ta ansvar

De svenska importörerna anser att de har ett ansvar för säsongarbetarnas villkor. För närvarande ställer de miljörelaterade krav till leverantörerna genom certifieringen Eurep-Gap, som syftar till att minska användningen av bekämpningsmedel. Studien visar att certifieringen haft positiva effekter, men att säsonganställda i vissa fall saknar kunskap

om hur kemikalierna ska användas.

Importörerna som ingår i studien vill också ta ett större socialt ansvar, och ställer krav på att internationella konventioner och nationell arbetslagstiftning efterlevs, men medger att kontrollen av fruktfarmerna är otillräcklig.

Samtidigt har exporten av frukt en positiv inverkan på ekonomin i Sydafrika, där välbehövda arbetstillfällen skapats på landsbygden.

– Det handlar inte om att sluta köpa frukt från Sydafrika. Istället måste vi som konsument ställa krav på hur arbetarna behandlas. Kommer det rättvisemärkt frukt från dessa länder måste vi visa vårt stöd genom att köpa den, säger Karin Linvall.

ÅSA ERIKSSON

Vad kan du göra?

- Köp frukt från utvecklingsländer, men ställ krav på din butik! Säg att du vill ha frukt som är producerad på ett etiskt försvarbart sätt.
- Finns det KRAV- eller Rättvisemärkt frukt så välj den. Om inte – be att butiken tar hem!
- Kräv att inköpsföretagen respekterar internationella konventioner i hela inköpskedjan!

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/>. Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.